

Planowanie partycypacyjne
jako droga do integracji różnych grup zawodowych
dla czynnej ochrony i zrównoważonego użytkowania
przyrody polskich miast

Miasto Mielec

Działanie 2

Pełna diagnoza grupy docelowej w oparciu o studia przypadku

Raport cząstkowy

Główny Instytut Górnictwa

Zakład Ochrony Wód

Katowice, czerwiec 2018 r.

Niniejsze materiały zostały opublikowane dzięki dofinansowaniu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
Za ich treść odpowiada wyłącznie Główny Instytut Górnictwa

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	4
1 OPIS RAM DZIAŁANIA	5
2 WARSZTAT 1	6
2.1 Porządek warsztatu	6
2.2 Cel warsztatu.....	6
2.3 Uczestnicy warsztatu	6
2.4 Opis rezultatów warsztatu I.....	7
3 WARSZTAT 2	8
3.1 Porządek warsztatu	8
3.2 Cel warsztatu.....	8
3.3 Uczestnicy warsztatu	8
3.4 Opis rezultatów warsztatu 2.....	9
4 WSTĘPNA HIERARCHIZACJA PROBLEMÓW OCHRONY/GOSPODAROWANIA ZASOBAMI PRZYRODY DANEGO MIASTA	11
5 PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH OBIEKTÓW PRZYRODNICZYCH MIASTA I PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z ICH OCHRONĄ/GOSPODAROWANIEM – NIEZBĘDNE DLA WYBORU TERENU PROBLEMOWEGO	13
5.1 Opis i przegląd obiektów przyrodniczych miasta	13
5.2 Uzgodnienie i wybór terenu problemowego	17
6 WSTĘPNE OKREŚLENIE SKŁADU GRUPY DOCELOWEJ	19
6.1 Identyfikacja podmiotów (grup zawodowych) mających największy wpływ na przyrodę analizowanego terenu	19
6.2 Ocena wpływu i zaangażowania poszczególnych grup interesariuszy	21
7 WYNIKI WIZJI TERENOWEJ – OPIS TERENU PROBLEMOWEGO	24

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa interesariuszy.....	22
Rysunek 2 Lokalizacja obszaru problemowego.....	24

Spis tabel

Tabela 1 Etapy prowadzenia warsztatu 1.	6
Tabela 2 Instytucje biorące udział w warsztacie 1.	6
Tabela 3 Etapy prowadzenia warsztatu 2.	8
Tabela 4 Instytucje biorące udział w warsztacie 2.	8

WYKAZ SKRÓTÓW

GIG	Główny Instytut Górnictwa
MPGK	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Mielcu
OŚZK	Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego
UGG	Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji
UM Mielec	Urząd Miejski w Mielcu

1 OPIS RAM DZIAŁANIA

Celem działania jest pełna diagnoza grupy docelowej w oparciu o studium przypadku. Aby osiągnąć zamierzony cel przeprowadzono dwa spotkania robocze o charakterze warsztatowym z lokalnymi decydentami, ekspertami, osobami zaufania publicznego. W ramach pierwszego spotkania:

1. dokonano wstępnej hierarchizacji problemów ochrony/gospodarowania zasobami przyrody danego miasta;
2. wstępnie określono skład grupy docelowej;
3. uzgodniono teren problemowy którego dotyczyć będzie studium przypadku, a następnie praca grupy docelowej.

Efektem tego spotkania w ujęciu produktywnym jest przygotowanie studium przypadku dla miasta, którego przedmiotem jest: analiza walorów przyrodniczych danego terenu, ich genezy, stanu, powiązań przestrzennych, tendencji przekształceń, form użytkowania (m.in. w kategoriach usług ekosystemowych), zagrożeń, identyfikacja grup interesariuszy, identyfikacja podmiotów (grup zawodowych) mających udział w zarządzaniu/gospodarowaniu analizowanym terenem, identyfikacja pozostałych podmiotów (grup zawodowych) mających największy wpływ na przyrodę analizowanego terenu, wstępna identyfikacja powiązań międzysektorowych/interdyscyplinarnych kluczowych dla gospodarowania zasobami przyrody analizowanego terenu.

W oparciu o przygotowaną wstępną wersję dokumentu (studium przypadku) przeprowadzono drugie spotkanie warsztatowe, podczas którego:

4. dokonano analizy wyników studium przypadku w kontekście składu grupy docelowej oraz dokonano niezbędnych modyfikacji w studium przypadku;
5. uzgodniono wstępny skład grupy docelowej dla prac warsztatowych w ramach działań 3-5.

2 WARSZTAT 1

Spotkanie robocze z lokalnymi decydentami, ekspertami, osobami zaufania publicznego miało charakter warsztatowy i prowadzone było przez trzech ekspertów/moderatorów z Głównego Instytutu Górnictwa (GIG).

2.1 Porządek warsztatu

Tabela 1 Etapy prowadzenia warsztatu 1.

	Zakres tematyczny	Metoda prowadzenia	Czas trwania
1	Przywitanie, wprowadzenie do tematu spotkania, zapoznanie z listą i kluczem doboru uczestników, przedstawianie się.	-	15 minut
2	Przegląd najważniejszych obiektów przyrodniczych miasta i problemów związanych z ochroną/gospodarowaniem	prezentacja ppt i dyskusja moderowana	120 minut
3	Hierarchizacja obiektów i problemów ochrony/gospodarowania zasobami przyrody miasta w kontekście atrakcyjności i realności zagospodarowania	praca warsztatowa	30 minut
4	Uzgodnienie obiektu (terenu/terenów), którego dotyczyć będzie studium przypadku i warsztaty 2-5	debata i głosowanie	30 minut
5	Uzgodnienie zasad doboru grupy docelowej – uczestników warsztatów 3-5 oraz wstępne określenie składu grupy docelowej	-	90 minut

2.2 Cel warsztatu

Celem warsztatu było przedstawienie zdiagnozowanych i uzgodnienie najważniejszych obiektów przyrodniczych miasta i problemów związanych z ochroną/gospodarowaniem przyrodą miasta oraz uzgodnienie obiektu problemowego (teren/tereny), którego dotyczyć będzie studium przypadku i warsztaty 2-5.

2.3 Uczestnicy warsztatu

W pierwszym spotkaniu warsztatowych ze strony przedstawicieli miasta Mielec brały udział 4 osoby.

Tabela 2 Instytucje biorące udział w warsztacie 1.

L.p.	Instytucja	Liczba uczestników
1	Urząd Miejski w Mielcu, Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK)	2
2	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Mielcu (MPGK)	1
3	Straż Miejska	1

2.4 Opis rezultatów warsztatu I

Przebieg spotkania:

- zespół GIG przedstawił harmonogram realizacji projektu „INTEGRAPLAN” oraz jego główne założenia;
- przedstawiono wyniki wykonanego wstępnego przeglądu najważniejszych obiektów przyrodniczych miasta wraz z problemami związanymi z ich ochroną;
- przedyskutowano problematykę ochrony różnych obszarów zlokalizowanych w granicach administracyjnych miasta Mielec oraz ich wartość przyrodniczą dla miasta;
- przedyskutowano zasady hierarchizacji obiektów problemowych pod kątem ich atrakcyjności dla interesariuszy, a także potrzeb rewitalizacyjnych oraz realności ich zagospodarowania;
- uzgodniono, iż w kryteriach wyboru terenu uwzględnione zostaną zarówno aspekty *stricte* przyrodnicze, jak i społeczne; a także problemy własnościowe, warunkujące możliwości rzeczywistego i terminowego wdrożenia wypracowanej w ramach projektu INTEGRAPLAN koncepcji;
- ustalono listę kolejnych działań w projekcie – termin kolejnego warsztatu wstępnie uzgodniono na kwiecień 2018 r.

Ustalenia:

- w terminie do końca lutego zespół GIG prześle do UM w Mielcu harmonogram działań w projekcie dostosowany do ustaleń z dzisiejszego spotkania;
- wstępnie zaproponowany jako teren problemowy – tzw. „Lasek” w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności oraz pozostałe istotne obszary zielone miasta zostaną scharakteryzowane w *Studium przypadku*;
- w marcu 2018 r. odbędzie się dodatkowa wizja terenowa zespołu GIG mająca na celu inwentaryzację przyrodniczą przedmiotowego terenu;
- szczegółowy opis grup interesariuszy zostanie przedstawiony w *Studium przypadku*,
- zgodnie z ustalonymi zasadami, lista podstawowych interesariuszy kluczowych dla tego terenu zostanie opracowana w drodze uzgodnień mailowych pomiędzy przedstawicielami UM w Mielcu, a zespołem GIG, przed warsztatem nr II,
- warsztat nr II zostanie zorganizowany w kwietniu 2018 r. Dokładny termin zostanie uzgodniony drogą mailową,
- na warsztacie nr II zostanie szczegółowo przedstawiona charakterystyka przyrodnicza zaproponowanego terenu,
- tematem głównym kolejnego warsztatu będzie uzgodnienie zakresu grupy docelowej i zasad jej pracy w projekcie.

3 WARSZTAT 2

Spotkanie robocze z lokalnymi decydentami, ekspertami, osobami zaufania publicznego miało charakter warsztatowy i prowadzone było przez moderatora oraz trzech ekspertów z Głównego Instytutu Górnictwa (GIG).

3.1 Porządek warsztatu

Tabela 3 Etapy prowadzenia warsztatu 2.

Etap	Zakres tematyczny	Metoda prowadzenia	Czas trwania
1	Przywitanie, wprowadzenie do tematu spotkania, zapoznanie z listą i kluczem doboru uczestników, przedstawianie się.		20 minut
2	Określenie zakresu grup zawodowych składających się na grupę docelową w świetle wyników studium przypadku .	prezentacja ppt. i dyskusja moderowana	60 minut.
3	Rozpoznanie interakcji między grupami zawodowymi i powiązań przyczynowo- skutkowych w oddziaływaniach na przyrodę przedmiotowego terenu – wstępne opracowanie drzewa problemów do wykorzystania na 3 warsztacie.	dyskusja moderowana.	130 minut
4	Uzgodnienie wstępnego składu grupy docelowej – listy osobowej/adresowej, oraz ogólnych zasad organizacyjnych dla grupy docelowej.	Debata, głosowanie	90 minut

3.2 Cel warsztatu

Celem warsztatu jest uzgodnienie zakresu grupy docelowej i zasad jej pracy w projekcie.

3.3 Uczestnicy warsztatu

Tabela 4 Instytucje biorące udział w warsztacie 2.

L.p.	Instytucja	Liczba uczestników
1	Urząd Miejski w Mielcu – Pełniący Funkcję Prezydenta	1
2	Urząd Miejski w Mielcu, Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK)	4
3	Urząd Miejski w Mielcu, Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji (UGG)	1
4	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Mielcu (MPGK)	1
5	Straż Miejska	1

3.4 Opis rezultatów warsztatu 2

Przebieg spotkania:

- Przedyskutowano możliwości działań inwestycyjnych zarówno na terenie tzw. „Lasku” w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności, jak i na terenie zaproponowanym przez Pełniącą Funkcję Prezydenta – Pana Fryderyka Kapinosa – tzw. Stawów Cyranowskich, gdzie planowana jest w przyszłości budowa centrum rekreacyjnego.
- Omówiono ogólną charakterystykę terenu problemowego, w tym głównie wyniki inwentaryzacji przyrodniczej oraz aspekty społeczne i infrastrukturalne.
- Przedyskutowano aspekty organizacyjne partycypacji grup zawodowych w projekcie.
- W części warsztatowej przeprowadzono analizę roli i niezbędnej współpracy poszczególnych grup interesariuszy, w tym zarówno komórek organizacyjnych UM w Mielcu oraz podstawowych podmiotów mających udział w zarządzaniu i ochronie przyrody, jak i innych grup interesariuszy, mogących mieć wpływ na użytkowanie przyrody i gospodarowanie przestrzenią w obszarze problemowym,
- Ustalono listę kolejnych działań w projekcie, w tym m.in. przedyskutowano możliwości podjęcia działań promocyjnych podczas imprez organizowanych w mieście oraz konieczność przygotowania informacji o projekcie oraz planowanych w nich działaniach dla mediów lokalnych.

Ustalenia:

- Ze względu na brak pewności co do terminu ostatecznego uporządkowania kwestii własnościowych tzw. Stawów Cyranowskich, dokonano ostatecznego wyboru tzw. „Lasku” w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności jako podstawowego terenu problemowego, dla którego prowadzone będą prace koncepcyjne w projekcie.
- Wyniki pracy warsztatowej zostaną przekazane do UM w Mielcu drogą mailową celem weryfikacji i uzupełnienia roli poszczególnych grup interesariuszy.
- Termin III spotkania warsztatowego (warsztatu z interesariuszami) wstępnie ustalono na trzeci tydzień czerwca, dokładna data zostanie uzgodniona drogą mailową,
- Wstępnie uzgodniono, iż pierwsze z działań promocyjnych zostaną podjęte podczas zabawy plenerowej dla dzieci - „Dziecinady 2018”, zaplanowanej na 27 maja 2018 (w Pałacu Oborskich SCK, ul. Legionów 73, godz. 15.00 – 20.30¹).
- Działania promocyjne planowane przez zespół GIG w celu bezpośredniego dotarcia do grup interesariuszy i ich zaproszenia na warsztat zostaną szczegółowo uzgodnione z Kierownikiem Biura Promocji i Sportu – p. Krzysztofem Urbańskim (tel. 17 78 88 592,

¹ <http://promocja.mielec.pl/mielecki-dzien-dziecka-na-ekstremalnym-placu-zabaw-oraz-dziecinada-2018/>

tel.kom. 606 448 048; kurbanski@um.mielec.pl) – celem uzgodnienia kolorystyki ulotek oraz synchronizacji działań.

4 WSTĘPNA HIERARCHIZACJA PROBLEMÓW OCHRONY/GOSPODAROWANIA ZASOBAMI PRZYRODY DANEGO MIASTA

Hierarchizacji obiektów i problemów ochrony/zagospodarowania zasobami przyrody w kontekście oceny zapotrzebowania i realności zmian zagospodarowania dokonano podczas prac warsztatowych, w oparciu na wcześniejszej analizie dokumentów strategicznych i planistycznych miasta.

Wyniki szczegółowych analiz przedstawione są w *Studium przypadku...*

Na pierwszy plan zostały wysunięte problemy związane z jakością powietrza atmosferycznego wymieniane praktycznie we wszystkich dokumentach. Zwrócono uwagę na to, że tereny zielone w mieście, które w sposób znaczący wpływają na ograniczenie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń oraz tworzą strefy o lepszej jakości powietrza (mniejszym zanieczyszczeniu) sprzyjają przebywaniu i prowadzeniu aktywności przez mieszkańców.

Drugim z najczęściej pojawiających się problemów był wzrost udziału terenów zabudowanych - zajmowanych zarówno pod budownictwo mieszkaniowe jak i instalacje przemysłowe.

Kolejnym problemem w gospodarowaniu zasobami przyrodniczymi miasta, wyłonionym w toku analizy, jest pogarszająca się jakość wód - zarówno powierzchniowych jak i podziemnych. Zauważono, że poza działaniami infrastrukturalnymi najbardziej skutecznym środkiem do ochrony wód jest zapewnienie możliwości samooczyszczania poprzez częściowe naturalizowanie zlewni. Podstawowym warunkiem do poprawy jakości wód jest wzrost retencyjności zlewni, który zapobiegnie szybkiemu odprowadzaniu wód opadowych, a także przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód. Coraz bardziej powszechnym jest włączanie zielono-błękitnych przestrzeni miasta do systemu gospodarowania wodami opadowymi jako pełnoprawnego i skutecznego elementu. Ich skuteczność uwarunkowana zapewnieniem ciągłości oraz odpowiedniego arealu na terytorium miasta.

Kolejnym w hierarchii problemem jest niska odporność na zmiany klimatu i związane z tym zjawiska jak np. powodzie miejskie czy zjawisko miejskiej wyspy ciepła. Podczas warsztatów zwrócono uwagę, że podobnie jak w poprzednich zagadnieniach jednym z najważniejszych działań w przeciwdziałaniu negatywnym skutkom zmian klimatu jest zapewnienie w środowisku miejskim odpowiedniej powierzchni terenów zielonych o możliwie wysokich walorach przyrodniczych. Ich rolą jest nie tyle przeciwdziałanie zmianom klimatu, co łagodzenie ich skutków poprzez m.in.: tworzenie odpowiedniego mikroklimatu, zwiększanie retencji (wpływ na ograniczanie podtopień jak i łagodzenie zjawiska suszy).

Wynikiem hierarchizacji problemów i wyzwań jest element łączący wszystkie z wyżej wymienionych, który jest zdefiniowany w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Mielca* - niespójność terytorialna miasta. Jest to problem powszechny dla polskich ośrodków miejskich, zresztą zauważony jakiś czas temu i - co ważne - nie pozostawiony bez reakcji. Niemniej jednak, co zostało podkreślone podczas I warsztatu w Mielcu, działania

ukierunkowane na ochronę i kształtowanie obszarów zielonych należy kontynuować. Priorytetem jest kształtowanie przestrzeni o wysokich walorach przyrodniczych, dostępnych i przyjaznych przebywającym tam ludziom. Nie mniej ważnym jest zapewnienie spójności i ciągłości terenów zielonych w mieście.

Należy mieć na uwadze, że zasada zrównoważonego rozwoju - szczególnie na obszarach miejskich - nie wymaga eliminacji ingerencji człowieka w obszary o podwyższonych walorach przyrodniczych czy krajobrazowych. Wręcz przeciwnie - zachęca do maksymalnego wykorzystania tego zasobu w taki sposób, aby go nie uszczuplać dla przyszłych pokoleń.

W związku z powyższym oraz ustaleniami jakie poczyniono z przedstawicielami Urzędu Miasta w Mielcu stwierdzono, że w hierarchii wyzwań jakie stoją przed Mielcem, niezwykle wysoko powinna być zlokalizowana kontynuacja porządkowania terenów zielonych oraz zapewnienie ich ciągłości na obszarze miasta. Jednocześnie w kontekście stojących przed Mielcem wyzwań związanych z ochroną powietrza atmosferycznego oraz adaptacją do zmian klimatu zakłada się wykorzystanie ich potencjału do świadczenia usług ekosystemowych, w tym funkcji oczyszczającej i retencyjnej dla wód opadowych i roztopowych. Dodatkowym elementem w projekcie i tematem współpracy w ramach spotkań z grupami zawodowymi na terenie Mielca ma być budowa podejścia do udostępniania tych przestrzeni dla mieszkańców oraz sposób formułowania funkcji użytkowych dla mieszkańców w sposób zrównoważony, niezagrażający funkcjonującym tam ekosystemom.

5 PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH OBIEKTÓW PRZYRODNICZYCH MIASTA I PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z ICH OCHRONĄ/GOSPODAROWANIEM – NIEZBĘDNE DLA WYBORU TERENU PROBLEMOWEGO

5.1 Opis i przegląd obiektów przyrodniczych miasta

W odróżnieniu od większości miast województwa podkarpackiego Mielec kojarzony jest jako ośrodek przemysłowy – przede wszystkim skupiony wokół przemysłu lotniczego, w ostatnich latach zdywersyfikowany w wyniku powstania Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec. Spowodowało to znaczne zmiany w sposobie użytkowania gruntów i przekształcenia terenu w krajobraz typowo miejski. W konsekwencji, na tym terenie, naruszona została jakość ekosystemów oraz obniżona wartość poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego. Niemniej na obszarze miasta Mielca znajduje się stosunkowo dużo terenów niezabudowanych, a ich udział w strukturze zagospodarowania miasta wynosi ok. 59%. W granicach miasta występują obszary zieleni w przestrzeni miasta, np. parki miejskie, zieleńce miejskie, skwery, zieleńce osiedlowe, ogródki działkowe, prywatne ogrody, a nawet obszary użytkowane rolniczo oraz parki leśne. Ponadto, miasto Mielec jest położone w zasięgu korytarza ekologicznego rzeki Wisłoki oraz w bliskim sąsiedztwie lasów, stanowiących pozostałość po dawnej Puszczy Sandomierskiej (lasy pomiędzy Mielcem a Kolbuszową).

Zieleń miejska stanowi walor pod względem przyrodniczym, a także pełni funkcje rekreacyjne. Ponadto zieleń miejska pełni istotną rolę w kształtowaniu warunków aerosanitarnych na terenie miasta, a także łagodzeniu klimatu wewnątrz miasta.

W granicach miasta Mielec tereny zieleni urządzonej obejmują przede wszystkim:

- Park Leśny „Góra Cyranowska” w rejonie al. Niepodległości;
- Park Miejski przy ulicy Kazimierza Wielkiego (tzw. Park Miejski „Ufo”),
- park Oborskich wraz z pałacem położony na terenie Starego Miasta przy ul. Legionów;
- Park Stulecia Harcerstwa,
- Park Inwalidów Wojennych² (zwany powszechnie także Parkiem Szpitalnym),
- parki i zieleńce bez nazwy w rejonie ulic: Wolności, Korczaka, Piaskowej, Staszica, Warszawskiej, Grunwaldzkiej, Baczyńskiego i Staffa;

² Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Mielca na lata 2016-2023, Instytut Badawczy IPC Spółka z o.o., Wrocław 2017. Dokument przyjęty chwałą Nr XXXIII/335/2017 Rady Miejskiej w Mielcu z dnia 26 kwietnia 2017 r.

- kompleksy sportowo-rekreacyjne (tereny MOSiR i innych placówek), w tym m.in. zieleń w ramach kompleksu sportowego w osiedlu Centrum między ul. Solskiego i Kusocińskiego, czy boisko sportowe Gryf w obrębie Starego Miasta w rejonie ul. Warszawskiej;
- tereny ogrodów działkowych „Metalowiec – przy ul. Przemysłowej, „Relaks” i „Solidarność”, przy ul. Kilińskiego, „Podlesie” – przy ul. Partyzantów, „Jubilat” w osiedlu Cyranka, „Lotnik” przy ul. Kosmonautów oraz w rejonie Wisłoki i ul. Witosa – „Poręby”,
- skwer / park na terenie dawnego wysypiska śmieci na osiedlu Smoczka.

Istotnym elementami zasobów przyrodniczych miasta jest także okolica tzw. Stawów Cyranowskich, popularnie zwanych „stawami Nowaka”, czyli kompleksu zbiorników wodnych położonych w lesie, w sąsiedztwie Osiedla Dziubków.

Poniżej przedstawiono bardziej szczegółowe opisy wymienionych terenów zieleni i ich problemów.

Park Leśny Góra Cyranowska w rejonie al. Niepodległości

Park na Górze Cyranowskiej o maks. wysokości 185 m n.p.m. jest zlokalizowany na zadrzewionym terenie pochodzenia polodowcowego (piaszczysta wydma z okresu plejstocenu). Dzięki pozyskaniu wsparcia z Unii Europejskiej w latach 2013 – 2014 udało się przeprowadzić rewitalizację tego terenu.

Park posiada kilka stref, które ulokowane są równomiernie na całym terenie:

- w południowej części stworzone zostały dwa labirynty wykonane z koszy gabionowych wyposażone dodatkowo w oświetlenie i ławki;
- w centralnej części – tor saneczkowy;
- w zachodniej części parku zlokalizowano dwa ślizgi z placem wielkopowierzchniowym, mini amfiteatr z siedziskami, a także sztuczny potok, który po zmroku jest podświetlony błękitnym światłem imitującym przepływającą wodę³.

Po rewitalizacji, park Leśny "Góra Cyranowska" stał się atrakcją miasta, jego silnym i rozpoznawalnym elementem. Nie wymaga zatem dalszych analiz.

Park Miejski przy ulicy Kazimierza Wielkiego (Park Miejski „Ufo”)

Park przy ulicy Kazimierza Wielkiego pełni głównie funkcje rekreacyjno-wypoczynkową. W 2016 r. na terenie tym zamontowano siłownię zewnętrzną, a w 2017 r. rozbudowany

³ Park Leśny w Mielcu otwarty po modernizacji. Jest labirynt, sztuczny potok, tor saneczkowy, 2014, <http://www.echodnia.eu/podkarpackie/wiadomosci/region/art/8078798,park-lesny-w-mielcu-otwarty-po-modernizacji-jest-labirynt-sztuczny-potok-tor-saneczkowy,id,t.html>

został plac zabaw dla dzieci. W 2018 r. miasto pozyskało dotację unijną, w ramach projektu pn. „Poprawa jakości środowiska miejskiego poprzez rozwój terenów zieleni w Gminie Miejskiej Mielec”. W ramach modernizacji parku przewidziano m.in. wzbogacenie runa parkowego poprzez dosadzanie i wysiew nasion odpowiednich roślin, przycinkę oraz wycinkę drzew suchych i będących w złym stanie zdrowotnym, zmiany nawierzchni alei głównej oraz umieszczenie elementów małej architektury⁴. Został już opracowany wstępny projekt zagospodarowania terenu.

Park przy Pałacu Oborskich

Park przy dawnym Pałacu Oborskich, obecnie stanowiącym siedzibę Muzeum Regionalnego stanowi integralny, historyczny układ dworsko-parkowy, a także spełnia funkcję rekreacyjno-wypoczynkową dla mieszkańców miasta.

Park Stulecia Harcerstwa

To niewielki skwer obok pomnika Jana Kilińskiego, u zbiegu ul. Wolności i Jadernych, przy którym odbywają się uroczystości lokalne i państwowe, a także spotkania wszystkich mieleckich harcerzy i instruktorów. Park jest pod opieką harcerzy⁵.

Park Inwalidów Wojennych

Park Inwalidów Wojennych usytuowany jest pomiędzy ulicami Sękowskiego i Staszica, w pobliżu siedziby Starostwa Powiatowego oraz Powiatowego Zrzeszenia Ludowego Zespołów Sportowych w Mielcu. Park pełni głównie funkcję rekreacyjną. W 2013 r. park przeszedł metamorfozę – powstały nowe alejki, oświetlenie oraz elementy małej architektury, w tym siedziska ułożone w kształcie amfiteatru⁶.

Park Honorowych Dawców Krwi

Park miejski w pobliżu Hali Targowej oraz Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego, przy skrzyżowaniu ulic Żeromskiego, Wolności i Jagiellończyka⁷. Ze względu na lokalizację, powszechnie nazywany także „Parkiem Szpitalnym”. Nazwę Parku Honorowych Dawców Krwi otrzymał w kwietniu 2018 r. Kilka lat wcześniej został on poddany modernizacji – powstały w nim nowe alejki z miejscami wypoczynku oraz elementy tzw. małej architektury, a także wycięto drzewa chore lub nadmiernie zagęszczające park.

⁴ <https://www.hej.mielec.pl/miasto2/inwestycje/art1350,miasto-uzyskalo-wysoka-dotacje-na-rewitalizacje-parku-kazimierza-wielkiego-i-dawnego-wysypiska.html>

⁵ <http://supernowosci24.pl/czy-ta-nazwa-podzieli-mieleckich-harcerzy/>

⁶ <http://www.mielec.pl/nowe-funkcje-dla-miejskich-parkow/>

⁷ <http://www.mielec.pl/park-honorowych-dawcow-krwi/>

Tereny dawnego wysypiska na osiedlu Smoczka

Działania na terenie dawnego wysypiska odpadów na osiedlu Smoczka są planowane w ramach pozyskanego w 2018 r. projektu pn. „Poprawa jakości środowiska miejskiego poprzez rozwój terenów zieleni w Gminie Miejskiej Mielec”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020⁸. W wyniku planowanych działań tereny dawnego wysypiska na osiedlu Smoczka mają pełnić głównie funkcję wypoczynkową. Projekt zakłada stworzenie ogólnodostępnego skweru z kameralnymi siedziskami w otoczeniu roślinności drzewiastej (istniejącej) i niskiej (projektowanej).

Zadrzewiony teren zielony w rejonie ulic Korczaka, Piaskowej, Wolności

Obszar obejmuje teren zielony w centrum Mielca, przestrzennie powiązany jest z Parkiem Szpitalnym (Parkiem Honorowych Dawców Krwi) oraz Parkiem Miejskim „Ufo” przy ulicy Kazimierza Wielkiego.

Tzw. Stawy Cyranowskie, popularnie zwane „stawami Nowaka”

Stawy Cyranowskie, popularnie zwane „stawami Nowaka”, to kompleks zbiorników wodnych położonych w lesie, w sąsiedztwie Osiedla Dziubków. Znaczna część obszaru stawów znajduje się rękach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, od której są one dzierżawione przez osoby prywatne w celach komercyjnych. Kilka lat temu władze miasta Mielec podjęły decyzję o wszczęciu procedury przejęcia, a następnie zagospodarowania na cele rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców Mielca, terenów leśnych i stawów o łącznej powierzchni ok. 82 ha⁹. W wyniku tego w 2017 r. został przygotowany przez Urząd Miejski w Mielcu nowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie Stawów Cyranowskich przy ulicy Partyzantów¹⁰.

Z powyższych opisów, można zauważyć, iż znaczna część terenów zielonych w Mielcu jest w trakcie modernizacji lub też niedawno została poddana rewitalizacji. Z terenów wymagających rewitalizacji – jako potencjalny „obszar problemowy” – analizie poddano teren otaczający tzw. Stawy Cyranowskie, popularnie zwane „stawami Nowaka” oraz zadrzewiony teren zielony w rejonie ulic Korczaka, Piaskowej, Wolności.

⁸ <https://www.hej.mielec.pl/miasto2/inwestycje/art1350,miasto-uzyskalo-wysoka-dotacje-na-rewitalizacje-parku-kazimierza-wielkiego-i-dawnego-wysypiska.html>, 03.2018

⁹ <http://www.e-mielec24.pl/2017/04/06/rada-miejaska-zatwierdzila-nowy-plan-zagospodarowania-przestrzennego-stawow-cyranowskich/>

¹⁰ Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Partyzantów w Mielcu – uchwalony Uchwałą Nr XXXIV/344/2017 Rady Miejskiej w Mielcu z dnia 9 czerwca 2017 r.

5.2 Uzgodnienie i wybór terenu problemowego

Przeprowadzenie pierwszego kroku „określenie i uzgodnienie problemu z interesariuszami” wykonano poprzez analizę istniejących opracowań i dokumentacji, wizji terenowych oraz podczas warsztatów zorganizowanych z wybraną grupą interesariuszy (rozdziały 2 i 3). Opis i hierarchizacja problemów przedstawiony został w rozdziale 4. a opis obiektów przyrodniczych - w rozdziale 5.1. Zgodnie ze opisywanymi w przedmiotowych rozdziałach ustaleniami teren problemowy powinien być reprezentatywny dla problemów zdefiniowanych dla miasta i stanowić ich odbicie w skali lokalnej. Z drugiej strony obszar problemowy nie powinien być przypadkiem wyjątkowo trudnym i skomplikowanym, na którym realizacja działań może się znacząco wydłużyć, a ilość działań koniecznych do realizacji utrudni zrozumienie kluczowych kroków procesu dochodzenia do konsensusu i osiągnięcia zakładanych celów.

Na tej podstawie zdefiniowano charakterystykę terenu, który mógłby stanowić obszar problemowy:

- Obszar obejmujący teren zielony na terenie Mielca,
- Teren przestrzennie powiązany z innymi terenami zielonymi Mielca,
- Obszar o określonych wartościach środowiskowych,
- Obszar sąsiadujący z terenami mieszkaniowymi lub usługowymi,
- Odpowiednie skomunikowanie obszaru umożliwiające stosunkowo proste dotarcie mieszkańców do terenu,
- Brak istniejących planów przekształcenia terenu,
- Teren umożliwiający przeprowadzenie ewentualnych inwestycji infrastrukturalnych.

Dodatkowo pod uwagę wzięto aspekty pragmatyczne ograniczające ryzyko naruszenia harmonogramu realizacji projektu takie jak:

- Działania na terenie miejskim lub ze znacznym udziałem terenów miejskich,
- Miejsce funkcjonowania społeczności lokalnych i grup zawodowych, które będą zainteresowane udziałem w projekcie i umożliwią osiągnięcie zakładanych celów.

Ze względu na czas trwania projektu INTEGRAPLAN oraz wciąż nie rozwiązane sprawy własnościowe Stawów Cyranowskich, teren ten nie być podstawowym obszarem problemowym dla projektu. Dopóki bowiem sprawy własnościowe nie zostaną uporządkowane, nie ma możliwości prowadzenia żadnych działań rewitalizacyjnych tego terenu.

W związku z powyższym – w wyniku ustaleń dokonanych podczas pierwszego warsztatu projektu INTEGRAPLAN podjęto decyzję, że obszar problemowy stanowił będzie teren zielony o określonej wartości przyrodniczej w zurbanizowanej części miasta. Analiza warsztatowa wykazała, że najlepszym obiektem na terenie Mielca będzie **zadrzewiony teren zielony w rejonie ulic Korczaka, Piaskowej, Wolności.**

O wyborze tego terenu na obszar problemowy wpływ miały następujące elementy:

- Obszar obejmuje teren zielony w centrum Mielca,
- Przestrzennie powiązany jest z Parkiem Szpitalnym (Parkiem Honorowych Dawców Krwi) oraz Parkiem Miejskim „Ufo”,
- Teren stanowi wartość przyrodniczą, a na jego terenie zlokalizowano wartościowe gatunki flory,
- Obszar zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych oraz usługowych,
- Teren jest dobrze skomunikowany, łącznie z przebiegającą wzdłuż północnej granicy terenu trasą rowerową,
- Obecnie nie ma projektu przekształcenia tego terenu i dostosowania do pełnienia określonych funkcji,
- Obszar ma uregulowaną strukturę własnościową i zarządczą,
- Lokalizacja obszaru powinna wpłynąć w sposób pozytywny na zainteresowane udziałem w projekcie lokalnych społeczności i przedstawicieli grup zawodowych.

6 WSTĘPNE OKREŚLENIE SKŁADU GRUPY DOCELOWEJ

W ramach przeprowadzonych roboczych spotkań typu warsztatowego z lokalnymi decydentami, ekspertami, osobami zaufania publicznego oraz dodatkowych obserwacji terenu dokonano wstępnej identyfikacji grup interesariuszy. Wyodrębniono następujące rodzaje grup interesariuszy związanych z realizacją projektu dla rewitalizacji terenu zielonego w rejonie ulic: Korczaka, Piaskowej i Wolności, w granicach miasta Mielec:

1. Lokalne władze administracyjne – czyli przedstawiciele administracji publicznej, reprezentujący interesy publiczne
2. Politycy, czyli na poziomie lokalnym członkowie rady miasta Mielec
3. Władze i instytucje regionalne m.in. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
4. Organizacje pozarządowe
5. Instytucje naukowe m.in. Wyższa Szkoła Gospodarki i Zarządzania w Krakowie, Zamiejscowy Wydział Ekonomii w Mielcu
6. Przedstawiciele biznesu
7. Społeczność lokalna
8. Specjalne grupy interesu m.in. spacerowicze i rowerzyści; młodzież szkolna, nauczyciele przyrody
9. Dyrekcja, pracownicy i pacjenci Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego
10. Media

Po wstępnym wskazaniu uczestników procesu nastąpiło pogrupowanie ich pod względem poziomu świadomości, aby wytypować wszystkich kluczowych dla problemu interesariuszy. W tym celu zanalizowano relacje (pośrednie i bezpośrednie) między potencjalnymi uczestnikami a problemami związanymi z analizowanym terenem.

6.1 Identyfikacja podmiotów (grup zawodowych) mających największy wpływ na przyrodę analizowanego terenu

W przypadku miasta Mielec, można wymienić grupy zawodowe, które będą miały znaczący **bezpośredni** oraz **pośredni** wpływ na przyrodę analizowanego terenu. Do grup wpływających bezpośrednio na analizowany obszar zaliczyć można m.in.:

- przedstawicieli Wydziałów Urzędu Miejskiego w Mielcu, w szczególności reprezentantów następujących struktur organizacyjnych:
 - Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych (IZP),
 - Wydział Ochrony Środowiska i Zarządzania Kryzysowego (OŚZK),
 - Wydział Urbanistyki, Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji (UGG),
 - Biuro Gospodarki Odpadami (GO),

- Straż Miejska (SM),
- Biuro Promocji i Sportu (BPS),
- Wydział Edukacji (Ed),
- Biuro Promocji i Informacji¹¹,
- MPGK Mielec,
- Nadzór Wodny Mielec,
- mieszkańców osiedli – Borek, Cyranka, Dziubków, Kazimierza Wielkiego, Kilińskiego, Kopernika, Kościuszki, Kusocińskiego, Lotników, Mościska, Niepodległości, Rzochów, Smoczka, Smoczka I, Szafera, Wojśław, Wolności i Żeromskiego,
- pracowników i dyrekcję Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Mielcu,
- Radę Osiedla przy ul. Wolności (domki jednorodzinne),
- przedsiębiorców, np. Zakład Pogrzebowy „Eden”,
- użytkowników terenu (spacerowiczów, rowerzystów, pacjentów szpitala, a także osoby wykluczone społecznie, przebywające w sposób ciągły na przedmiotowym obszarze).

Natomiast do grupy podmiotów, oddziałujących w sposób **pośredni** na analizowany obszar, zaliczyć można:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Nadleśnictwo Mielec,
- Stowarzyszenie „Nasz Mielec”
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Specjalna Strefa Ekologiczna”,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Mieleckiej (TMZM),
- Mieleckie Stowarzyszenie Ekologiczne,
- Klub Młodych Liderów w Mielcu,
- Porozumienie Samorządowo - Gospodarcze - PSG Mielec,
- Mielecka Rada Działalności Pożytku Publicznego przy UM w Mielcu
- organizacje z obszaru pomocy społecznej,
- przedstawiciele pobliskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Na podstawie dalszych analiz dokonano podziału na interesariuszy aktywnych, uśpionych, biernych i wpływowych¹².

Wyniki szczegółowych analiz interesariuszy przedstawione są w *Studium przypadku...*

¹¹ zgodnie ze strukturą Urzędu Miejskiego w Mielcu, wg Załącznika do Zarządzenia nr 120.392.2018 Prezydenta Miasta Mielca z dnia 16 kwietnia 2018 r.

¹² Ackland A., Dialogue by Design, A Handbook of Public & Stakeholder Engagement, Dialogue by Design, Londyn, 2012; za: Praca zbiorowa, Partycypacja publiczna krok po kroku, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, 2014, Dostępny: http://partycypacjaobywatelska.pl/wp-content/uploads/2015/06/1_partycypacja_publiczna_krok_publicacja.pdf

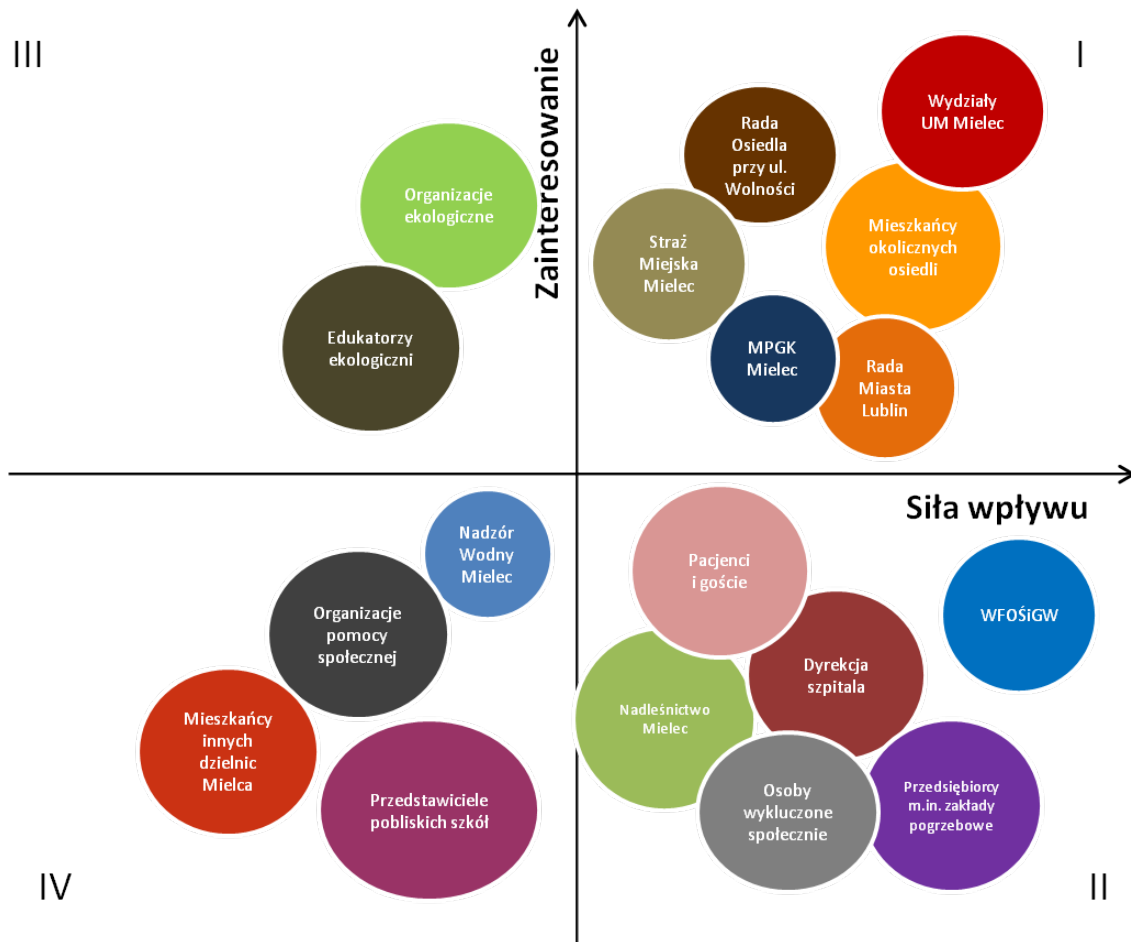
6.2 Ocena wpływu i zaangażowania poszczególnych grup interesariuszy

W kolejnym etapie prac warsztatowych, z uwagi na szerokie grono interesariuszy oraz potrzebę zdefiniowania kanałów dotarcia do grup na potrzeby ich poinformowania oraz zaangażowania w proces partycypacji, opracowana została tzw. mapa interesariuszy, która pozwala na pogrupowanie ich ze względu na siłę wpływu i poziom zainteresowania. Mapa interesariuszy umożliwia zobrazowanie nastawienia poszczególnych interesariuszy do planowanego projektu oraz stopnia ich oddziaływania na projekt¹³.

Mapa interesariuszy podzielona jest na 4 obszary (Rysunek 1):

- **Grupa 1 Kluczowi interesariusze nastawieni na działanie i pozytywną zmianę** - wysoki wpływ, wysokie zainteresowanie: grupa ta stanowić może źródło ryzyka dla projektu. Jest to grupa, którą należy zarządzać dość intensywnie w celu zapewnienia wysokiego poziomu jej satysfakcji,
- **Grupa 2 Interesariusze nastawienia na pozyskiwanie informacji** - niski wpływ, wysokie zainteresowanie: grupę tą należy monitorować, gdyż grupa ta może stanowić źródło informacji o wymaganiach, co do efektu końcowego,
- **Grupa 3 Interesariusze o zagrożonych interesach** - wysoki wpływ, niskie zainteresowanie: grupę tą należy utrzymywać w ciągłej satysfakcji, można ją wykorzystać do zarządzania innymi grupami interesariuszy,
- **Grupa 4 Interesariusze nastawienia na informacji minimum wysiłku** - niski wpływ, niskie zainteresowanie. Należy monitorować tą grupę interesariuszy oraz informować o postępach w realizacji projektu.

¹³ Lisiński M., *Metody planowania strategicznego*, PWE, Warszawa 2004

Rysunek 1 Mapa interesariuszy

Źródło: opracowanie własne GIG, , na podstawie Polko A., Rewitalizacja, w tym problematyka programów rewitalizacji - szkolenie, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Wydział Rozwoju Regionalnego, czerwiec 2017

Ulokowanie poszczególnych grup zawodowych w ramach wskazanych obszarów, pozwala na określenie ich następującego wpływu na realizowany projekt:

- wybrane Wydziały Urzędu Miejskiego w Mielcu , przedstawiciele Rady Osiedla przy ul. Wolności, mieszkańcy przedmiotowego oraz okolicznych osiedli, a także MPGK Mielec oraz Straż Miejska wykazują wysoki wpływ oraz potencjalne wysokie zainteresowanie realizowanym przedsięwzięciem. Grupa tych podmiotów stanowić będzie podstawę realizacji projektu, a jednocześnie może być źródłem głównych ryzyk dla projektu. Dlatego też, grupą tą należy zarządzać dość intensywnie w celu zapewnienia wysokiego poziomu jej satysfakcji. Obejmuje ona wiele grup o odmiennych interesach, stąd też należy wypracować wspólne partycypacyjne zasady współpracy oraz wyznaczyć jej lidera (sugeruje się aby był to UM).
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, okoliczni przedsiębiorcy, w tym szczególnie Zakład Pogrzebowy „Eden”, pracownicy i dyrekcja Szpitala Powiatowego im. Edmunda Biernackiego w Mielcu, ale także pacjenci, spacerowicze, czy przebywające na obszarze problemowych w sposób stały osoby wykluczone społecznie mogą wykazywać wysoki wpływ na realizowany projekt, np.

poprzez udzielenie dofinansowania na realizację zaplanowanego zamierzenia (WFOŚiGW), akceptację przedsięwzięcia (Dyrekcja Szpitala, Przedsiębiorcy) lub też potencjalne zagrożenie dla ładu przestrzennego obszaru. Podmioty wyodrębnione w ramach tej grup nie wykazują szczególnego zainteresowania analizowanym obszarem. Niemniej prawdopodobnie nie pozostaną bierne w przypadku wygenerowania pomysłu i konkretnego zaangażowania ich jego realizację. Stąd też grupę tą należy utrzymywać w ciągłej satysfakcji, można ją także wykorzystać do zarządzania innymi grupami. Znaczną trudnością realizacyjną jest pozytywne nastawienie do realizowanych prac osób wykluczonych społecznie.

- organizacje ekologiczne oraz edukatorzy ekologiczni wykazują średni/niski wpływ na realizację zidentyfikowanego projektu, niemniej są oni nim bardzo zainteresowani. Wynika to m.in. z korzyści jakie mogą czerpać w wyniku jego realizacji. Grupę tą należy monitorować, gdyż może ona stanowić źródło cennych informacji odnośnie potrzeb, a także wymagań co do efektu końcowego realizowanego przedsięwzięcia.
- organizacje pomocy społecznej, mieszkańcy innych dzielnic Mielca, przedstawiciele pobliskich szkół, czy Nadzór Wodny Mielec nie są zainteresowane realizacją projektu oraz mają niski wpływ na jego realizację. Osoby należące do tej grupy można informować o postępach w realizacji projektu (np. poprzez tablice informacyjne), celem zwiększenia ich zainteresowania projektem. Sugeruje się także, aby wobec tej grupy podejmować działania monitoringowe, pozwalające na ocenę, czy jej skład nie ulega zmianie i co czy nie jest wymagana zmiana sposobu postępowania wobec tej grupy.

7 WYNIKI WIZJI TERENOWEJ – OPIS TERENU PROBLEMOWEGO

Lokalizacja obszaru problemowego w centrum miasta powoduje wieloaspektowość jego powiązań przestrzennych z innymi elementami. Obszar zlokalizowany jest pomiędzy ulicami Wolności (stanowiącej jedną z głównych arterii miasta – łączącą DK 875 z DK 984) oraz Piaskową i Korczaka. Teren usytuowany jest pomiędzy osiedlami Kościuszki, Niepodległości i Wolności.

Rysunek 2 Lokalizacja obszaru problemowego

Źródło: Opracowanie własne na podkładzie ortofotomapy Google Maps

Przedmiotowy teren o powierzchni około 5 jest prawie w całości zadrzewiony. Głównymi gatunkami budującymi ten drzewostan jest sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*) oraz dąb czerwony (*Quercus rubra*) z domieszką klonu zwyczajnego (*Acer platanoides*), grabu pospolitego (*Carpinus betulus*) oraz lipy drobnolistnej (*Tilia cordata*).

Obwody najokazalszych egzemplarzy sosny zwyczajnie osiągają do 160 cm, co sugeruje, że wiek tego drzewostanu nie przekracza 70 lat. W północno-zachodniej części parku znajdują się pojedyncze okazy starych robinii akacjowych (*Robinia pseudoacacia*) o obwodzie dochodzącym do 200 cm.

Zbiorowisko pozbawione jest warstwy krzewów. Bardzo ubogie runo jest charakterystyczne do miejsc, gdzie w drzewostanie dominuje dąb czerwony. Odnotowano tu jedynie intensywne odnawianie się tego gatunku. Dąb czerwony ze względu na trudnorozkładalne listowie ogranicza wzrost innych gatunków w szczególności roślin zielnych. Przez zwartą warstwę odpadłych liści przebijają się tylko siewki tego gatunku. Ich okresowe wykaszanie powoduje powstanie silnie rozgałęzionych form niskich krzewinek.

Na znacznych obszarach analizowanego terenu w warstwie runa dominuje jeżyna popielica (*Rubus caesius*). Inwentaryzacji terenu dokonano przed okresem lęgowym ptaków. Nie zaobserwowano gnieźdzenia się w tym rejonie gatunków ptaków zimujących. Zidentyfikowanym walorem przyrodniczym przedmiotowego terenu są niewątpliwie okazy bluszczu pospolitego (*Hedera helix*).

Szczegółowe wyniki wizji terenowej przedstawiono w **Studium przypadku...**